

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/38/2024
Identifikačné číslo spisu:	5421201628
Dátum vydania rozhodnutia:	12.11.2024
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:5421201628.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne E. G. L. V., narodenej X. C. XXXX, Y.X. F., P. XXX/XX, zastúpenej advokátom JUDr. Jozefom Polákom, Dolný Kubín, Aleja slobody 1890/50, proti žalovanému H. J. F., narodenému XX. E. XXXX, G. F., G. P. XXXX/X, zastúpenému advokátom JUDr. Pavlom Novotným, Dolný Kubín, Andreja Sládkoviča 1801/4, o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov po rozvode, vedenom na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp. zn. 6C/40/2021, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 26. júla 2023 sp. zn. 7Co/23/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanému p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom podľa § 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) potvrdil (výrok I.) rozsudok Okresného súdu Dolný Kubín (ďalej len „súd prvej inštancie“ resp. „prvoinštančný súd“) zo dňa 20. septembra 2022 č. k. 6C/40/2021-258, ktorým zamietol žalobu žalobkyne o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov po rozvode a vyslovil, že žalovaný má voči žalobkyni právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 %; žalovanému voči žalobcovi priznal náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100% (výrok II.).

1.1. Súd prvej inštancie v dôvodoch rozhodnutia uviedol, že z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že strany sporu sú bývalí manželia, ich manželstvo bolo právoplatne rozvedené rozsudkom Okresného súdu Dolný Kubín zo dňa 3. decembra 2018 sp. zn. 10Pc/14/2018. Počas manželstva dňa 23. februára 2018 uzavreli so Slovenskou sporiteľňou a.s. zmluvu o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXX, ktorej predmetom bolo poskytnutie úveru na bývanie vo výške 67 400 eur s konečnou splatnosťou 15. marca 2048 s tým, že celková čiastka spojená s úverom bola v zmluve uvedená vo výške 88 042,91 eura. Dňa 19. marca 2018 uzatvorili kúpnu zmluvu, ktorou od predávajúcej C.B. J. kúpili trojizbový byt č. XX vo vchode č. X bytového domu s. č. XXXX v meste Dolný Kubín, a

to za kúpnu cenu 76 000 eur s tým, že 66 000 eur z tejto kúpnej ceny uhradí z prostriedkov čerpaného úveru bezhotovostným prevodom na účet. Pred rozvodom manželstva mala žalobkyňa psychické problémy, keď v októbri 2018 začala navštevovať psychiatrickú ambulanciu H. C. Y. v Trstenej. Boli jej nasadené antidepresíva, pretože v danom čase bola značne traumatizovaná z manželských problémov pre pitie manžela a s tým spojeným jeho správaním. Bola aj práceneschopná od 15. novembra 2018. V máji 2019 sa strany sporu a advokát E. E. X. stretli v hoteli Park v Dolnom Kubíne, kde sa dohadovali o vyporiadaní bezpodielového vlastníctva (ďalej len „BSM“) a stretnutie bolo ukončené s tým, že E. E. X. vypracuje návrh dohody na toto vyporiadanie. Návrh odoslal emailom E. A. O.. Dňa 28. júla 2019 žalobkyňa dohodu zaslala emailom žalovanému, a to v znení, v akej bola podpísaná. Podľa tvrdenia žalovaného, ktoré žalobkyňa nepoprela, hotovú dohodu v štyroch vyhotoveniach predložila žalobkyňa žalovanému a dohoda bola podpísaná dňa 2. augusta 2019 na Notárskom úrade notára E. H. B. v Dolnom Kubíne. Návrh dohody vypracovaný E. E. X. a následne podpísaná dohoda sa líšili vo výške výplatku, ktorý sa zaviazal na vyrovnanie podielov zaplatiť žalovaný žalobkyni a bol ustálený na sumu 2 500 eur. Dňa 9. novembra 2021 právny zástupca žalovaného vyhotovil list, ktorým žalobkyňu vyzval, aby žalovanému zaplatila sumu 3 188,10 eura, keďže dohodou o vyporiadaní BSM zo dňa 2. augusta 2019 na seba prevzala všetky práva a povinnosti vyplývajúce z existencie pohľadávky Prvej stavebnej sporiteľne a.s. na základe zmluvy o úvere č. XXXXXXXXXXXX, pričom v lehote splatnosti nezaplatila splátky za mesiac apríl až august 2021 a musel ich zaplatiť žalovaný, a keďže so splácaním nepokračoval, inicioval predčasné splatenie predmetného úveru a úver splatil celý mimoriadnou splátkou. Listom z 30. novembra 2021 žalobkyňa od dohody odstúpila a ako dôvod odstúpenia uviedla, že dohodu podpísala v tiesni a za nápadne nevýhodných podmienok. Nápadne nevýhodné podmienky preukazovala tým, že sa neuskutočnilo ocenenie bytu, ktorý pripadol do výlučného vlastníctva žalovaného a žalovaný pri výške vyrovnania dohodol so žalobkyňou neprimeranú výšku na vyrovnanie podielov. Tiesňu preukazovala tým, že v čase podpisu dohody pod psychickým tlakom, v ktorom smere poukazovala na zdravotnú dokumentáciu. Žalovaný oznámil, že odstúpenie od dohody neakceptuje a dohodu považuje za naďalej platnú, pretože nie je pravdou, že bola podpísaná v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok. Žalobkyňa z počiatku žiadala vyporiadať BSM z dôvodu, že dohoda o jeho vyporiadaní bola zrušená v dôsledku jej odstúpenia a neskôr tvrdila, že predmetná dohoda je neurčitá, a tým podľa § 37 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) neplatná.

1.2. Nakoľko odstúpiť možno len od platnej dohody, ako prvou sa prvoinštančný súd zaoberal otázkou platnosti spornej dohody, pričom dospel k záveru, že nie je ani neurčitá, ani nezrozumiteľná a je tak platná. V dohode sú riadne vymedzení účastníci, aktíva, pasíva patriace do BSM a napokon aj spôsob vyporiadania. Do aktív bol zahrnutý byt, ktorý bol vymedzený dostatočnými údajmi, ktoré vyžaduje nielen Občiansky zákonník, ale aj zákon č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) a zákon č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov. Takisto je zrozumiteľne uvedené, že byt nadobúda žalovaný. Hnuteľné veci neboli vymedzené jednotlivo, ale tzv. úhrnom, t. j. ako ležia a stoja a nachádzajú sa v dispozičnej sfére účastníkov dohody, t. j. ten, kto mal konkrétnu vec patriacu do BSM v čase vyporiadania u seba sa stal jej vlastníkom. Občiansky zákonník ani iný zákon neurčuje, že by v dohode o vyporiadaní BSM museli byť hnuteľné veci vymenované jednotlivo, pričom ich nezameniteľnosť s inou vecou je daná tým, kde sa konkrétna vec nachádza, teda či ju mal k dispozícii žalovaný alebo žalobkyňa. Pre každého z účastníkov dohody tak bolo zrejmé, ktoré konkrétne hnuteľné veci nadobúda. Dostatočne určito a zrozumiteľne boli uvedené aj pasíva, keď je uvedený veriteľ každého z dvoch dlhov (Slovenská sporiteľňa a.s. a Prvá stavebná sporiteľňa a.s.), a taktiež bol dlh účastníkov dohody špecifikovaný právnym dôvodom, z ktorého vznikol (pri Slovenskej sporiteľni a.s. ide o zmluvu o hypotekárnom úvere č. XXXXXXXXXXXX a pri Prvej stavebnej sporiteľni a.s. ide o zmluvu o úvere č. XXXXXXXXXXXX). Tvrdenie žalobkyne, že dohoda je neplatná, pretože neobsahuje pasívum v podobe dlhu žalovaného voči rodičom žalobkyne neobstalo preto, lebo išlo o dlh z roku 2012, t. j. z obdobia pred uzavretím manželstva účastníkov dohody, t. j. aj pred vznikom ich BSM.

1.3. Ďalej sa súd prvej inštancie zaoberal tým, či odstúpenie žalobkyne z 30. novembra 2020 je platné, alebo nie. V prvom rade uviedol, že dohoda o vyporiadaní BSM bola uzavretá dňa 2. augusta 2019 a

žalobkyňa vykonala odstúpenie po viac ako dvoch rokoch a rovno v tom mesiaci, v ktorom jej bola doručená výzva právneho zástupcu žalovaného na zaplatenie omeškaných splátok úveru a zostatku úveru od Prvej stavebnej sporiteľne a.s., ktorý mala podľa dohody splácať. Žalobkyňa žiadnu z podmienok v § 49 Občianskeho zákonníka, že dohodu uzavrela v tiesni a za nápadne nevýhodných podmienok, nepreukázala. Nepreukázala stav tiesne v okamihu uzavretia zmluvy. Samotná skutočnosť, že mala v októbri 2018 psychické problémy, pre ktoré bola do polovice novembra 2018 práceneschopná, a pre ktoré doposiaľ užíva antidepresíva a má zníženú toleranciu na záťaž, automaticky neznamena, že dňa 2. augusta 2019 bola v takom psychickom stave, že v dohode prejavila takú svoju vôľu, ktorú by, nebyť tohto stavu, neprejavila. Výplýva to zo skutočnosti, že nebola v súvislosti so svojím psychickým stavom od 16. novembra 2018 až doposiaľ práceneschopná alebo hospitalizovaná. Od začiatku novembra 2018 nadviazala známosť so svojím súčasným manželom. Dohodu mala k dispozícii od mája 2019 až do jej podpisu (2. augusta 2019) a mala odbornú podporu od svojej zamestnávateľky a kolegyne (E.. O., E.. S.) a v neposlednom rade ani netvrdila, že by žalovaný na ňu vyvíjal nátlak inokedy ako v máji 2019 pri stretnutí v hoteli Park. K podpisu pritom došlo 2. augusta 2019. Už samotné nepreukázanie tiesne v okamihu uzavretia dohody postačovalo k tomu, aby odstúpenie od dohody súd prvej inštancie vyhodnotil ako nedôvodné. Neboli preukázané ani nápadne nevýhodné podmienky, pretože nebol preukázaný hodnotový nepomer medzi právami a povinnosťami účastníkov dohody. Žalovaný prevzal byt, ktorého kúpna cena bola 76 000 eur a prevzal zároveň úver, ktorého výška bola spolu s nákladmi, ktoré musel zaplatiť do jeho konečnej splatnosti 88 042,91 eur, čo v sebe kompenzuje aj prípadné zhodnotenie bytu prevedenými rekonštrukciami.

1.4. Nevykonanie dôkazu výsluchom rodičov prvoinštančný súd odôvodnil tým, že posúdiť psychický stav môže relevantne len osoba, ktorá je na to profesionálne špecializovaná a v prejednávanej veci bola k okolnostiam psychického stavu žalobkyne vypočutá primárka psychiatrického oddelenia. Takisto nevykonala dôkazy výsluchom E.. A. O. a svedka H.. E. V. a tiež kontrolný znalecký posudok z dôvodov bližšie špecifikovaných v odôvodnení rozhodnutia (viď bod 21. tohto rozhodnutia). O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 CSP.

2. Odvolací súd v dôvodoch potvrdzujúceho rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie v prejednávanej veci zistil skutkový stav v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností, na podklade vykonaného dokazovania dospel k správnym skutkovým záverom a prejednanú vec vecne správne posúdil. Odôvodnenie písomného vyhotovenia rozsudku zodpovedá kritériám uvedeným v ustanovení § 220 ods. 2 CSP. Na zdôraznenie správnosti odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie poukázal iba na niektoré ďalšie skutočnosti (§ 387 ods. 2 CSP).

2.1. V prvom rade súd prvej inštancie správne konštatoval, že odstúpiť možno iba od platne uzavretej dohody, pričom odvolací súd sa stotožnil s tým, že dohoda o vyporiadaní BSM bola v danom prípade určitá, a preto i platná. Námetka žalovanej, že táto bola neplatná podľa § 37 Občianskeho zákonníka, bola nedôvodná. Napokon žalobkyňa v tejto časti voči napadnutému rozsudku ani neprodukovala žiadne odvolacie dôvody a odvolací súd nemohol v sporovom konaní nahrádzať nevyhnutnú procesnú aktivitu sporovej strany a formulovať namiesto nej odvolacie dôvody, respektíve preskúmať rozhodnutie na základe iných než stranou konania v odvolaní vznesených námietok.

2.2. Za ďalšie rozborom ustanovenia § 49 Občianskeho zákonníka vo vzťahu k už zistenému skutkovému stavu sa odvolací súd stotožnil so záverom súdu prvej inštancie v bode 28. napadnutého rozhodnutia o nenaplnení žalobkyňou tvrdených predpokladov odstúpenia od zmluvy v zmysle citovaného ustanovenia Občianskeho zákonníka. Žalobkyňa nepreukázala tieseň pri podpisovaní dohody, keď jednak tvrdila, že žalovaný mal na jej vôľu „tlačiť“ pri stretnutí s právnym zástupcom žalovaného E.. X. v máji 2019, ohľadne výšky vyrovnacieho podielu, ktorý jej mal uhradiť. Z dokazovania však vyplynulo, že po doručení návrhu dohody E.. X., E.. A. O. (u ktorej bola žalobkyňa zamestnaná ako advokátsky koncipient) žalobkyňa mala jednak podporu svojho zamestnávateľa a tiež kolegyne E.. A. S., ktorá vykonávala rovnako koncipientsku prax u E.. O. a napokon samotná žalobkyňa zaslala žalovanému upravenú dohodu o sumu, ktorú požadovala od neho na vyrovnanie podielu a k podpisu dohody došlo odstúpením času od stretnutia, a to dňa 02. augusta 2019. Už nesplnenie tohto predpokladu

neoprávňovalo žalobkyňu odstúpiť od dohody. Napokon odvolací súd poukázal na skutočnosť, že žalobkyňa sa rozhodla od dohody odstúpiť až potom, keď ju žalovaný vyzval na úhradu istiny, ktorú musel za ňu uhradiť zo záväzku Prvej stavebnej sporiteľni, ku ktorému záväzku sa žalobkyňa v dohode o vyporiadaní BSM zaviazala.

2.3. Žalobkyňa v odvolaní namietala, že súd prvej inštancie nevykonával ňou navrhované dôkazy bez bližšieho odôvodnenia. V danej súvislosti odvolací súd uviedol, že procesnému právu strany sporu navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež, pokiaľ im nevyhoví, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, prečo, z akých dôvodov tak neurobil. V prejednávanej veci súd prvej inštancie nevykonanie navrhovaných dôkazov žalobkyňou náležite odôvodnil v bodoch 18., 21. a 22. rozhodnutia a odvolací súd v plnom rozsahu na ne odkázal. Podľa názoru odvolacieho súdu súd prvej inštancie správne postupoval, keď tieto dôkazy nevykonával jednak z dôvodu hospodárnosti a jednak z dôvodu, že sa nedotýkali predmetu konania, a tiež preto, lebo k psychickému stavu žalobkyne mal odborné stanovisko lekárkou, preto nevykonával dôkaz výsluchom rodičov žalobkyne k tejto skutočnosti. O trovách odvolacieho konania rozhodol v zmysle § 396 ods. 1 CSP aplikujúc ustanovenie § 255 ods. 1 CSP, keď žalovaný mal v konaní pred odvolacím konaním plný úspech, priznal mu nárok na náhradu týchto trov konania v plnom rozsahu.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) podala dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodňovala ustanovením § 420 písm. f) CSP t.j. tým, že súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Konkrétne namietala nesprávny procesný postup súdov nižších inštancií spočívajúci v tom, že nevykonali ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy (§ 143, § 149 ods. 1 a 3 a § 150 Občianskeho zákonníka) na zistený stav vecí, kedy uzatvorili, že žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno na preukázanie svojich tvrdení, že odstúpenie od dohody o vyporiadaní BSM je neúčinné a neplatné, že účinne nepoprela skutkové tvrdenia protistrany a že dohoda o vyporiadaní BSM nebola uzatvorená v tiesni ani za nápadne nevýhodných podmienok. Za ďalšie aplikáciou a výkladom predmetných ustanovení obmedzili základné práva žalobkyne spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Súd prvej inštancie a odvolací súd vyhodnotili žalobu ako nedôvodnú, a to pre údajné neunesenie dôkazného bremena vo vzťahu k skutočnostiam tvrdným v žalobe, pritom ale žalobkyňou riadne a včas navrhnuté a predložené dôkazy nevykonali. Odvolací súd v zhode s názorom súdu prvej inštancie preto vyhodnotil vykonané dokazovanie jednostranne v prospech žalovaného najmä v otázke údajného nepreukázania konania žalovaného v rozpore so zákonom a zásadami poctivého obchodného styku a údajného nepreukázania nevyváženosti zmluvných obchodných podmienok. Súd prvej inštancie zamietol návrhy žalobkyne na doplnenie dokazovania, hoci na to neboli splnené procesné podmienky, pričom uvedená vada nebola odstránená ani v odvolacom konaní hoci tieto boli rozhodujúce pre zistenie skutkového stavu. Napokon v odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd nedal presvedčivú a jasnú odpoveď na podstatné otázky, súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Neuvedol žiadne právne posúdenie vo vzťahu k námietkam žalobkyne obsiahnutých v jej odvolaní zo dňa 18. novembra 2022.

3.1. Ako ďalší dovolací dôvod žalobkyňa uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), nakoľko odvolací súd v rozpore s obsahom spisu a vykonaným dokazovaním založil svoje rozhodnutie na právnych záveroch podľa ktorých: 1/ žalobkyňa nepoprela skutkové tvrdenia žalovaného ohľadom spôsobu uzatvárania dohody o vyporiadaní BSM a 2/ nebolo povinnosťou všeobecných súdov skúmať dôvod absolútnej neplatnosti dohody o BSM z hľadiska ustanovení § 37 Občianskeho zákonníka a § 39 Občianskeho zákonníka. Správne mal odvolací súd tieto právne otázky vyriešiť tak, že žalobkyňa účinne poprela skutkové tvrdenia žalovaného ohľadom spôsobu uzatvárania dohody o vyporiadaní BSM a bolo povinnosťou všeobecných súdov skúmať dôvod absolútnej neplatnosti dohody o BSM z hľadiska z hľadiska ustanovení §§ 37 a 39 Občianskeho zákonníka. Prijatý právny záver je v súdenom prípade v priamom rozpore s právnou vetou rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29. januára 2008 sp. zn. 4Obo 20/2007 a zo dňa 21. apríla 2011 sp. zn. 2 Obo 9/2011 a ďalej tiež s rozhodnutiami sp. zn. 5 Cdo 208/2010 a sp. zn. 7M Cdo 12/2011. Odvolací súd a súd prvej inštancie absolútnu neplatnosť predmetnej dohody o vyporiadaní

BSM vôbec neposudzoval s tvrdením, že nemali takúto povinnosť. Opísané konanie žalovaného nemožno považovať za konanie v súlade s dobrými mravmi. Uvedené skutkové okolnosti žalobkyňa tvrdila od počiatku a preto bolo povinnosťou súdu prvej inštancie ako aj odvolacieho súdu sa touto otázkou meritorne zaoberať a dať odpoveď na túto podstatnú námietku v súlade s ustálenou judikatúrou dovolacieho súdu. Žalovaný využil nepriaznivý zdravotný stav žalobkyne, o ktorom mal v čase uzatvorenia spornej dohody vedomosť na to, aby v spolupráci s jeho advokátom zabezpečil pre seba plnenie mnohonásobne prevyšujúce jeho zákonný podiel v zmysle § 150 Občianskeho zákonníka. Napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (a súdu prvej inštancie) je prekvapivým a arbitrárnym rozhodnutím a z tohto dôvodu aj v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu.

3.2. Z uvedených dôvodov žalobkyňa Najvyšší súd Slovenskej republiky žiadala, aby napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaný v podanom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne sa v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi napadnutého rozhodnutia. Dovolanie žalobkyne označil za nedôvodné a zjavne irelevantné. Žalovaný uviedol, že žalobkyňa neuvádza v čom konkrétne malo dôjsť k porušeniu jej práva na spravodlivý proces resp. v čom konkrétne sa mal odvolací súd odchýliť od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu. Za ďalšie žalovaný poukázal na čl. IX spornej dohody v zmysle ktorého žalobkyňa prehlásila, že sa dôkladne oboznámila s textom dohody, že sa zhoduje s prejavom jej slobodnej vôle, že bola uzavretá určite, vážne, zrozumiteľne, nie v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok. Protirečivo vyznieva argumentácia žalobkyne o neplatnosti dohody a súčasne o odstúpení od nej, pretože platí, že odstúpiť možno len od platnej dohody. Najvyšší súd Slovenskej republiky žiadal, aby dovolanie odmietol resp. zamietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť, pretože nie je prípustné.

6. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

12. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva strany sporu a nesprávny procesný postup súdu reprezentujúci takýto zásah znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

13. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď 3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017). So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľky, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do jej práva na spravodlivý proces.

14. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. V zmysle uvedeného ustanovenia treba za nesprávny procesný postup považovať postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnoprávnemu rámcu, a tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

15. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

16. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda proces prejednávania sporu znemožňujúci strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaci možnosti jej aktívnej účasti na konaní (R 129/1999, rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

17. Vo vzťahu k namietanej vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP dovolateľka namietala porušenie jej procesných práv spočívajúcich predovšetkým v nesprávnom zistenom skutkovom stave súdmi nižších. V rámci tejto námietky nesúhlasila ani s hodnotením dokazovania, ktoré označila za „jednostranné v prospech žalovaného“. Vadu zmätočnosti videla aj v nevykonaní ňou navrhovaného dokazovania, aj v dôsledku čoho bol neúplne zistený skutkový stav. Napokon za porušenie procesných práv žalobkyňa označila aj nesprávne právne posúdenie a nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia.

18. Dokazovanie je časť civilného súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). V dokazovaní sa súd obmedzuje len na zisťovanie poznatkov o skutkových okolnostiach, ktoré zakladajú a odôvodňujú prejednávany nárok. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, majúcej základ v ústavnom princípe nezávislosti súdov. Táto zásada, vyplývajúca z čl. 15 Základných princípov CSP, normatívne vyjadrená v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov robí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonitosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritórne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 729 s.).

19. K namietanému pochybeniu v procese obstarávania dôkazov dovolací súd konštatuje, že pokiaľ súd nevykonával v priebehu civilného konania všetky navrhované dôkazy alebo nevykonával iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nedostatočne zistil skutkový stav alebo nesprávne vyhodnotil niektorý dôkaz, nemožno to v zásade považovať za procesnú vadu konania znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení strany, čo v súlade s ustálenou judikatúrou najvyššieho súdu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP. Predmetná judikatúra dovolacieho súdu bola a je akceptovaná aj ústavným súdom napr. v rozhodnutiach sp. zn. I. ÚS 65/2020, III. ÚS 171/2018, II. ÚS 202/2020, II. ÚS 108/2020, II. ÚS 153/2019, II. ÚS 465/2017, IV. ÚS 511/2020. Na druhej strane však ústavný súd napr. v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 332/09 tiež vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy. Zasadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd (ďalej len „Dohovor“) totiž zodpovedá požiadavka, aby súdmi urobené skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené. V práve na spravodlivý proces je obsiahnutá aj ďalšia ústavná zásada (čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 6 Základných princípov CSP) a to „rovnosť zbraní“ v civilnom konaní, ktorá všeobecne zahŕňa tiež rovnosť bremien, ktoré sú na strany sporu kladené a ktoré nesmie byť neprimerané (IV. ÚS 468/2018). Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj podľa Európskeho súdu pre ľudské práva povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (rozhodnutie vo veci Kraska proti Švajčiarsku z 29. apríla 1993, II. ÚS 410/06).

20. K takejto interpretácii dospel už aj dovolací súd v rozhodnutiach napríklad sp. zn. 4Cdo/100/2018 alebo 5Cdo/202/2018, v ktorých uviedol, že procesnému právu strany sporu navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) tiež (pokiaľ im nevyhoví) rozhodnúť a vo svojom rozhodnutí odôvodniť prečo, z akých dôvodov tak neurobil (viď § 220 ods. 2 CSP). Nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno založiť len tromi dôvodmi. Prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, ku ktorej overeniu alebo vyvráteniu je navrhnutý dôkaz, je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania; ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou. Nakoniec tretím je nadbytočnosť dôkazu, t. j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorému overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, bolo už doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené. Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ktoré garantujú pre stranu sporu ústavné právo na spravodlivý proces, čiže táto dôkazná vada (tzv. opomenuté dôkazy) takmer vždy založí nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť (sp. zn. 5Cdo/107/2019).

21. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre prijatie záveru, že súdy nižších inšancií svojím postupom, keď nevykonali všetky žalobkyňou navrhované dôkazy zaťažili konanie procesnou vadou zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. V súvislosti s uvedeným záverom dovolací súd v prvom rade konštatuje, že tak prvoinštančný súd ako aj odvolací súd si z hľadiska formulovania a odôvodňovania svojich rozhodnutí riadne splnili svoju povinnosť „uviesť prečo nevykonali ďalšie navrhnuté dôkazy" (§ 220 ods. 2 CSP). Súd prvej inštalácie v bodoch 18., 21. a 22. rozsudku uviedol, že „nevykonan žalobkyňou navrhované dokazovanie výsluchom rodičov, a to v súvislosti s jej psychickým stavom s odôvodnením, že posúdiť psychický stav môže relevantne len osoba, ktorá sa na to profesionálne špecializuje, t.j. psychiater alebo psychológ. V prejednávanej veci bola k okolnostiam psychického stavu žalobkyne vypočutá primárka psychiatrického oddelenia, a to ako priama ošetrujúca lekárka žalobkyne (v ambulantnej forme). Vypočutie rodičov k okolnostiam psychického stavu žalobkyne tak považoval za neúčelné a zároveň nadbytočné". Za ďalšie prvoinštančný súd nevykonan dôkazy, ktoré na pojednávaní dňa 20. septembra 2022 navrhla žalobkyňa, a to výsluch E.. A. O. a výsluch jej otca H.. E. V., a to s odôvodnením, „že E.. A. O.Ú. žalobkyňa navrhla vypočuť na okolnosť, aká právna pomoc, resp. služba bola poskytnutá žalobkyňi v súvislosti v s vysporiadaním BSM a v akom rozsahu, aby sa dala posúdiť otázka tiesne. Prvoinštančný súd tento dôkaz nevykonan, pretože návrh na jeho vykonanie bol predložený jednoznačne oneskorene. Žalobkyňi totiž nič nebránilo (ani to netvrdila) navrhnuť tento dôkaz včas tak, aby bol výsluch vykonaný na niektorom z pojednávaní, ktoré sa vo veci uskutočnili dňa 28. júna 2022 a 20. septembra 2022". Pokiaľ ide o výsluch otca žalobkyne, tohto žalobkyňa navrhla vypočuť v súvislosti s tvrdeniami žalovaného a ním predloženými príjmovými dokladmi o tom, že žalovaný mal platiť jednotlivým predávajúcim, resp. stavebným dodávateľom v roku 2012 platby z titulov nákladov investovaných do domu rodičov žalobkyne. Tento dôkaz súd prvej inštalácie nevykonan „z dôvodu jeho nadbytočnosti, pretože vyriešenie otázky, či došlo k investíciám zo strany žalovaného, resp. strán sporu do rodinného domu žalobcov a v akom rozsahu nebolo pre rozhodnutie potrebné. Predmetom konania bolo totiž vyporiadanie BSM strán sporu, ktoré však vzniklo až uzavretím ich manželstva dňa 10. septembra 2016. Nejde tak o pasívum, ktoré by bolo predmetom BSM a preto tak nemôže byť ani predmetom vyporiadania BSM". Súd prvej inštalácie nevykonan ani dôkaz navrhnutý žalobkyňou na pojednávaní dňa 20. septembra 2022, a to „kontrolný" znalecký posudok, ktorý dôkazný návrh žalobkyňa predložila v súvislosti so znaleckým posudkom A.. G., ktorý na tomto pojednávaní predložil žalovaný v reakcii na (žalobkyňou predložený) znalecký posudok A.. C. H.. Návrh na vykonanie tohto dôkazu žalobkyňa odôvodnila tým, že „z ňou predloženého znaleckého posudku A.. H. zo dňa 05. januára 2022 vyplýva všeobecná hodnota bytu, ktorý bol predmetom dohody o vyporiadaní BSM 126.000,- eur (prílohová obálka spisu), pričom zo znaleckého posudku A.. L.N. G. zo dňa 08. augusta 2019 (č. 1. 203 - 229 spisu) vyplýva všeobecná hodnota bytu 97.100,- eur". Prvoinštančný súd tento dôkaz nevykonan „z dôvodu nadbytočnosti, pretože zistenie správnej, resp. skutočnej všeobecnej hodnoty bytu (a to v stave ku dňu zániku manželstva a v cene ku dňu vyporiadaniu BSM) by bolo na mieste, ak by súd zistil neplatnosť dohody o vyporiadaní BSM, resp. by zistil, že došlo k jej zrušeniu v dôsledku platného odstúpenia žalobkyne od nej. Keby sa tak stalo, bolo by

na mieste v tomto spore rozhodnúť o vyporiadaní BSM, teda aj o vyporiadaní vlastníctva strán sporu k tomuto bytu. Súd však nedospel k záveru o neplatnosti dohody, resp. jej zániku v dôsledku odstúpenia...". Odvolací súd sa v bode 9 potvrdzujúceho rozhodnutia stotožnil s názorom súdu prvej inštancie o nadbytočnosti nevykonanie navrhovaných dôkazov žalobkyňou, ktorý svoje úvahy náležite odôvodnil v bodoch 18., 21. a 22. rozhodnutia a odvolací súd v plnom rozsahu na ne odkázal. Podľa názoru odvolacieho súdu súd prvej inštancie postupoval správne, keď tieto dôkazy nevykonával jednak z dôvodu hospodárnosti a jednak z dôvodu, že sa nedotýkali predmetu konania, ako aj to, že k psychickému stavu žalobkyne mal odborné stanovisko lekárk. Takéto vysvetlenie nevykonania všetkých navrhovaných dôkazov zo strany žalobkyne, ktoré by už nemali žiaden vplyv na posúdenie skutkového stavu, dovolací súd považuje v kontexte súdmi nižších inštancií prijatých záverov za dostatočne presvedčivé.

22. K namietanému hodnoteniu dôkazov dovolací súd vo všeobecnosti tiež uvádza, že súdy rozhodujú vo veci v zmysle zásady voľného hodnotenia dôkazov zakotvenej v čl. 15 Základných princípov CSP v spojení s § 191 CSP. Táto zásada vyplýva z ústavného princípu nezávislosti súdov (čl. 46 ústavy) a znamená, že záver, ktorý sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Hodnotenie dôkazov úvahou súdu však neznamená ľubovôľu, lebo hodnotiaci úvaha musí vždy zodpovedať zásadám formálnej logiky, musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci a vykazovať funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania. Výsledky hodnotenia dôkazov sú súčasťou odôvodnenia rozhodnutia, v ktorom súd stručne, jasne a výstižne vysvetľuje, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonával ďalšie navrhnuté dôkazy a pod. Pri hodnotení dôkazov je súd viazaný skutkovým stavom veci, a teda nie je prípustný eklektický a neopodstatnený výber dôkazov smerujúci k jednostranným záverom. Zásada voľného hodnotenia dôkazov je totiž limitovaná požiadavkou nadväznosti medzi skutkovými zisteniami súdu získanými v procese dokazovania, úvahami súdu v procese hodnotenia dôkazov a jeho právnymi závermi (I. ÚS 114/2008).

23. Dovolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie (§ 442 CSP). Má však možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. V preskúmvanej veci dovolací súd takúto existenciu vady zmatečnosti ale nezistil.

24. Princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo účastníka na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, III. ÚS 47/2019, IV. ÚS 372/2020, 1 Cdo 213/2019, 2 Cdo 190/2019, 3 Cdo 168/2018, 4 Cdo 3/2019, 5 Cdo 57/2019, 6 Cdo 33/2020, 7 Cdo 308/2019, 8 Cdo 152/2018).

25. Dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

26. V predmetnej veci sú podľa dovolacieho súdu v napadnutom rozhodnutí (obsah ktorého nemožno posudzovať izolovane od rozsudku súdu prvej inštancie, lebo prvoinštančné a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok - viď rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08) zreteľne vysvetlené jeho podstatné dôvody, uvedené ustanovenia, ktoré súd aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery, ako i vysvetlené právne úvahy, ktorými sa pri rozhodovaní riadil. Prijaté právne závery sú primerane odôvodnené spôsobom zodpovedajúcim § 393 ods. 2 CSP (predtým § 157 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb.). Samotná skutočnosť, že dovolateľka so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bola strana sporu pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi (I. ÚS 50/04), ani právo, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04). Inak povedané za procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

27. V posudzovanom prípade má podľa dovolacieho súdu odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP. Odvolací súd v rozhodnutí popísal obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, uviedol, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, zároveň citoval ustanovenia (v bode 7), ktoré aplikoval, a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Odvolací súd mal za to, že súd prvej inštancie správne konštatoval, že odstúpiť možno iba od platne uzavretej dohody, pričom v danom prípade dohoda o vyporiadaní BSM bola určitá, a preto i platná; námietka žalobkyne, že táto bola neplatná podľa § 37 Občianskeho zákonníka, bola preto nedôvodná. Okolnosti, ktoré ho viedli k predmetnému právnemu záveru zdôvodnil konkrétne v bodoch 5. až 9. svojho odôvodnenia, v rámci ktorých sa vyporiadal aj s prezentovanými tvrdeniami/námietkami žalobkyne vrátane už spomínaného nevykonania všetkých navrhovaných dôkazov. Dovolací súd uzatvára, že odôvodnenie odvolacieho súdu sa vypořádava so všetkými podstatnými rozhodujúcimi skutočnosťami, vrátane tých na ktoré žalobkyňa poukazoval aj v rámci dovolacích námietok a myšlienkový postup odvolacieho súdu je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal (§ 220 ods. 2 CSP).

28. Dovolací súd považuje za potrebné dodať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie - porov. ustanovenie § 442 CSP, v zmysle ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

29. Najvyšší súd vyššie uvedené dopĺňa poukázaním na konštatovanie ústavného súdu v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 196/2014 (ktoré sa síce týkalo právneho stavu do 30. júna 2016, je však naďalej aktuálne), v zmysle ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti.

30. V posudzovanom prípade dovolací súd uzatvára, že obsah spisu nedáva podklad pre záver, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté namietanou vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f) CSP.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

31. Žalobkyňa ďalej vyvodzovala prípustnosť svojho dovolania tiež z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a)

CSP, t. j., že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Z obsahu dovolania je zrejmé, že žalobkyňa považuje ako nesprávne právne posúdenú otázku platnosti dohody o BSM, majúc za to „účinne poprela skutkové tvrdenia žalovaného ohľadom spôsobu uzatvárania dohody o vyporiadaní BSM a bolo povinnosťou všeobecných súdov skúmať dôvod absolútnej neplatnosti dohody o BSM z hľadiska z hľadiska ustanovení § 37 Občianskeho zákonníka a § 39 Občianskeho zákonníka". Napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (a súdu prvej inštancie) je preto podľa žalobkyne prekvapivým a arbitrárnym a z tohto dôvodu aj v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu. Prijatý právny záver je podľa žalobkyne rozpore s právnou vetou rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29. januára 2008 sp. zn. 4Obo 20/2007 a zo dňa 21. apríla 2011 sp. zn. 2 Obo 9/2011 a síce, že „pri posudzovaní dôvodov neplatnosti zmluvy je potrebné rozlišovať medzi dôvodmi neplatnosti, ktoré musia byť účastníkom tvrdené (napr. nedostatok slobody, vážnosti, rozpor s dobrými mravmi, prípadne omyl) a ostatnými, ku ktorým súd prihliada z úradnej povinnosti (nedostatok formy, neurčitost', nespôsobilosť subjektu zmluvu uzavrieť, rozpor so zákonom a pod.) a ďalej tiež s rozhodnutiami sp. zn. 5 Cdo 208/2010 a sp. zn. 7MCdo 12/2011. Súd nižších inšancií nesprávne absolútnu neplatnosť spornej dohody o vyporiadaní BSM vôbec neposudzovali s tvrdením, že takúto povinnosť nemali.

32. Pre procesnú situáciu, v ktorej § 421 ods. 1 písm. a) CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka" a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska citovaného zákonného ustanovenia môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnú (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnú (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

33. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon" jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu". V zmysle judikátu R 71/2018 patria do tohto pojmu predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Jeho súčasťou je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybili.

34. Ešte pred posúdením samotného „právneho odklonu" (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP) treba uviesť, že správnosť súdmi riešených skutkových otázok nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritornému prieskumu, lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP); skutková okolnosť (t.j. skutková otázka, resp. riešenie skutkovej otázky) z hľadiska § 421 ods. 1 CSP je irelevantná.

35. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou v dovolaní vymedzená jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže dovolací súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v Civilnom sporovom poriadku (napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1 Cdo 98/2017, 3 Cdo 94/2018, 4 Cdo 95/2017). Treba zdôrazniť, že úlohou dovolacieho súdu nie je vymedziť právnu otázku; zákonodarca túto povinnosť

ukladá dovolateľovi.

36. V danom prípade dovolateľka vymedzila právnu otázku, pri riešení ktorej sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a to s poukazom na konkrétne rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (bližšie vid' bod 3.1.)

36.1. V zmysle právnej vety rozsudku najvyššieho súdu z 29. januára 2008 sp. zn. 4 Obo 20/2007 je podľa § 39 Občianskeho zákonníka neplatný právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza, alebo sa prieči dobrým mravom. Absolútne neplatný právny úkon je právny úkon, ktorý nie je dovolený. O takúto nedovolenosť, a teda absolútnu neplatnosť právneho úkonu ide vtedy, ak svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza. Obchádzanie zákona obsahom alebo účelom urobeného právneho úkonu spravidla znamená, že právny úkon síce neodporuje výslovnému zneniu ustanovenia, svojimi dôsledkami však sleduje ten cieľ, aby zákon dodržaný nebol.

36.2. V zmysle právnej vety rozsudku najvyššieho súdu z 21. apríla 2011 sp. zn. 2Obo 9/2011, vo všetkých prípadoch neplatnosti právnych úkonov, ktoré nie sú uvedené v § 40a Občianskeho zákonníka, ide o absolútnu neplatnosť. Absolútna neplatnosť právnych úkonov vyjadruje verejný záujem, pričom za rozlišovacie kritérium absolútnej a relatívnej neplatnosti možno označiť charakter chránených záujmov a ich intenzitu spojenú s primeranosťou aplikácie právnych noriem, ktoré tieto záujmy vyjadrujú. Pre absolútnu neplatnosť právnych úkonov podľa platnej právnej úpravy je pritom charakteristické, že nastáva priamo zo zákona (ex lege), pôsobí od počiatku (ex tunc) a súd na ňu prihliada z úradnej povinnosti (ex offio). Absolútna neplatnosť zároveň vylučuje možnosť ratihabície alebo konvalidácie vadného právneho úkonu, nepremlčuje sa a bez akéhokoľvek časového obmedzenia sa jej môže dovoliť každý, pretože táto neplatnosť pôsobí voči všetkým (erga omnes). Absolútnej neplatnosti právneho úkonu sa môže dovoliť dokonca aj ten, kto ju sám spôsobil. Takto koncipovaná absolútna neplatnosť právnych úkonov je mimoriadne závažným zásahom do právnych vzťahov jednotlivcov realizovaných na základe ich zmluvnej slobody a z viacerých hľadísk odporuje zásadám právnej istoty, ochrany dobrej viery, nadobudnutých práv a legitímnych očakávaní.

36.3. Podľa rozsudku najvyššieho súdu z 30. júla 2012 sp. zn. 5Cdo 208/2010 pri posudzovaní dôvodov neplatnosti zmluvy je potrebné rozlišovať medzi dôvodmi neplatnosti, ktoré musia byť účastníkom tvrdené (napr. nedostatok slobody, vážnosti, rozpor s dobrými mravmi, prípadne omyl) a ostatnými, ku ktorým súd prihliada z úradnej povinnosti (nedostatok formy, neurčitosť, nespôsobilosť subjektu zmluvu uzavrieť, rozpor so zákonom a pod.).

36.4. Z rozsudku najvyššieho súdu z 20. júna 2012 sp. zn. 7MCdo 12/2011 vyplýva, že sudy nižších inštancií sa zaoberali výkladom prejavu vôle zamestnankyne ako aj bývalého starostu obecného úradu v Dolnej Porube v spornej listine označenej ako „Potvrdenie o dĺžke zamestnania a o zápočte dôb zamestnania pre účely nemocenského poistenia“. Závery tohto rozhodnutia nie sú vo vzťahu k žalobkyňou nastolenému právnomu posúdeniu priliehavé pre odlišnosť nielen skutkových okolností, ale predovšetkým právnych otázok v ňom riešených.

37. Z okolností preskúmvanej veci je zrejmé, že v danom prípade sa žalobkyňa domáhala vyporiadania BSM tvrdiac, že v minulosti uzatvorená dohoda o tejto otázke medzi stranami sporu je neplatná, lebo je neurčitá a bola uzatvorená v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok (§ 37 Občianskeho zákonníka). Vzhľadom na takto prezentované tvrdenia sa sudy nižších inštancií v prvom rade zaoberali uvedenými skutočnosťami, avšak nezistili žiaden dôvod, pre ktorý by sa malo hľadiť na spornú zmluvu ako neplatnú. Úvahy, ktoré ich k tomu viedli podrobne uviedli v odôvodnení svojich rozhodnutí. Ďalej sa tiež dôsledne zaoberali tým, či odstúpenie žalobkyne z 30. novembra 2020 od predmetnej dohody je platné, alebo nie. Aj v uvedenom smere sú rozhodnutia súdov nižších inštancií dostatočne zrozumiteľné, konštatujúce, že žalobkyňa nepreukázala uzavretie dohody v tiesni a za nápadne nevýhodných podmienok, ktorá skutočnosť by odôvodňovala odstúpenie od zmluvy. S poukazom na uvedené okolnosti a preskúmaním rozhodnutí, ktorými žalobkyňa argumentovala o odklone odvolacieho súdu od ustálenej praxe dovolacieho súdu v otázke posudzovania platnosti spornej dohody, dovolací súd zistil, že

sa jedná o rozhodnutia, ktoré zastávajú zhodný názor ohľadne aplikácie § 37 Občianskeho zákonníka, aký pri posudzovaní danej veci zvolili súdy nižších inštancií.

38. Dovolací súd z vyššie uvedených dôvodov uzatvára, že súdy v základnom konaní sa od ustálenej praxe dovolacieho súdu pri riešení nastolenej dovolacej otázky neodchýlili, práve naopak v plnom rozsahu ju rešpektovali.

39. Podľa § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak a) bolo podané oneskorene, b) bolo podané neoprávnenou osobou, c) smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d) nemá náležitosti podľa § 428, e) neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f) nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435.

40. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobkyne, ktorým namietala nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 CSP odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

41. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

42. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.